

Vergaderjaar 2023–2024

36 124

Defensienota 2022 – sterker Nederland, veiliger Europa

Nr. 38

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 december 2023

De veiligheidssituatie in de wereld verslechtert in hoog tempo. Defensie moet daarom, nu meer dan ooit, in staat zijn de (grond)wettelijke taken volwaardig uit te kunnen voeren. Dit leidt tot een toename van militaire activiteiten in Nederland zelf. Daarvoor is het noodzakelijk om de urgente ruimtelijke opgaven van Defensie in kaart te brengen en die af te stemmen met andere nationale ruimtelijke opgaven. Om deze reden is Defensie het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie gestart, zoals aangekondigd in de Kamerbrief van 5 juli 2023 (Kamerstuk 36 124, nr. 33). Door de effecten en locatiealternatieven van deze ruimtevraag in beeld te brengen en te beoordelen met een plan-milieueffectrapportage (plan-m.e.r.) procedure is het mogelijk om beleidsbeslissingen te nemen. Het is aan het nieuwe kabinet om deze beleidsbeslissingen te nemen. De eerste stap in dit proces is de Notitie Reikwijdte en Detailniveau, waarover ik uw Kamer met deze brief informeer.

Noodzaak ruimte voor Defensie

De oorlog in Oekraïne en andere ontwikkelingen op het wereldtoneel vereisen een grotere, beter uitgeruste en goed geoefende krijgsmacht. Europese bondgenoten, waaronder Nederland moeten gereed zijn om het eigen en bondgenootschappelijk grondgebied te verdedigen. In NAVO-verband en EU-verband wordt meer van Nederland gevraagd. Ondertussen blijven het handhaven en bevorderen van de internationale rechtsorde en de ondersteuning van civiele autoriteiten, onder meer bij rampen en crises van onverminderd belang.

Na een lange periode van bezuinigingen wordt sinds 2014 weer extra geïnvesteerd in de krijgsmacht. Deze investeringen zijn sinds de oorlog in Oekraïne toegenomen, ook bij veel van onze bondgenoten. Er wordt geïnvesteerd in meer militairen, meer materieel en meer activiteiten om ervoor te zorgen dat eenheden sneller, vaker en langer kunnen worden

ingezet. Het realiseren ervan kost tijd. En er is hiervoor extra directe en indirecte ruimte nodig. De huidige oefengebieden op land, zee en in de lucht, de infrastructuur, het vastgoed en de vergunningen van Defensie zijn daar op dit moment niet overal voldoende op ingericht.

Notitie Reikwijdte en Detailniveau

De Notitie Reikwijdte en Detailniveau is de inhoudelijke start van de aangekondigde plan-m.e.r. procedure. In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau wordt inzichtelijk gemaakt op welke specifieke locaties de komst of toename van defensieactiviteiten noodzakelijk wordt geacht en brengt Defensie – waar aan de orde – locatiealternatieven in kaart. Te denken valt aan nieuwe technieken die zorgen voor ander ruimtegebruik zoals het gebruik van (cargo) drones en daarnaast andere ruimtebehoeftes als gevolg van uitbreiding van bestaand gebruik. Zoals eerder aangegeven in de Kamerbrief van 5 juli 2023 (Kamerstuk 36 124, nr. 33) is ook de centrale kazerne onderdeel van het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie. Bij het definiëren van de ruimtebehoeftes is meegewogen wat Defensie al aan militaire activiteiten buiten Nederland uitvoert en of dit nog meer kan. De Notitie Reikwijdte en Detailniveau ligt na publicatie in de Staatscourant ter inzage van 18 december 2023 tot en met 12 februari 2024. Op basis van de inspraak zal het onderzoek naar de effecten op de leefomgeving worden uitgevoerd. Ook wordt de Commissie voor de milieueffectrapportage om advies gevraagd. Hiermee wordt alle benodigde beslisinformatie in beeld gebracht voor besluitvorming door het nieuwe kabinet.

Participatie

Ten behoeve van draagvlak voor Defensie is het nodig dat inwoners, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen, bedrijven en overheden formeel kunnen reageren op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau en daarmee een bijdrage kunnen leveren die meegewogen kan worden in het bepalen van voorkeurslocaties door een nieuw kabinet. Zoals de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties schreef in zijn Kamerbrief bij de Contourennotitie Nota Ruimte van 6 oktober 2023 (Kamerstuk 29 435, nr. 264) kan de expertise en lokale kennis van de fysieke leefomgeving de inhoud van het nationaal beleid verrijken en vergroot dit draagvlak en begrip voor de plannen. Dit geldt ook voor het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie. In bijgevoegd participatieplan geef ik invulling aan het participatieproces. Over een aantal defensieactiviteiten die zijn opgenomen in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau is Defensie reeds in gesprek (geweest) met medeoverheden en bestaan (bestuurlijke) inzichten en afspraken. Bij het bepalen van voorkeurslocaties houdt Defensie vanzelfsprekend rekening met die bestaande inzichten en (bestuurlijke) afspraken.

Vervolgproces

Om een gedegen afweging te maken, brengen ministeries de komende tijd de vraag naar ruimte op hun gebied in beeld. Zodat deze allemaal naast elkaar gelegd kunnen worden. Defensie doet dit door middel van de nationale beleidsvisie voor het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie. Het streven is deze visie in de tweede helft van 2024 aan uw Kamer aan te bieden. Dit zal ook landen in de Nota Ruimte. In de Nota Ruimte worden keuzes voor de korte termijn en richtinggevende uitspraken voor de lange termijn ten aanzien van de leefomgeving in samenhang gepresenteerd voor 2030, 2050 en 2100. De nationale beleidsvisie NPRD zal daarom integraal afgewogen keuzes voor de ruimtebehoeften van Defensie voor de korte termijn moeten bevatten,

alsook richtinggevende uitspraken voor de lange termijn. De contouren staan beschreven in Contourennotitie Nota Ruimte van 6 oktober 2023 (Kamerstuk 29 435, nr. 264). In het besluitvormingsproces voor de Nota Ruimte zal blijken of de nationale programma's – in combinatie met de 12 provinciale ruimtelijke voorstellen – erin geslaagd zijn om integraal afgewogen keuzes aan te dragen, of dat er schuulpunten overblijven waarvoor aanvullende besluitvorming nodig is. Het is aan het volgend kabinet om een besluit te nemen over de verdeling van de ruimte voor al deze nationale opgaven via de Nota Ruimte.

De Staatssecretaris van Defensie,
C.A. van der Maat